

การพัฒนางานการฝึกและศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของ

โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า

การฝึกและศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนากำลังพลของกองทัพบกในทุกชั้นยศให้มีความรู้ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญ เพื่อที่จะปฏิบัติภารกิจต่างๆ ตามที่กองทัพบกได้มอบหมายให้ นั่น ทั้งนี้ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ นั้น จะต้องมีความรู้พื้นฐานมาจากการที่ กำลังพลได้รับการฝึกและศึกษาจากหน่วยและเหล่ามาเป็นอย่างดีแล้ว ดังนั้นการพัฒนางานการฝึกและศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนากำลังพลของเหล่าทหารม้าและกองทัพบก

จากปรัชญาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ที่ว่า พัฒนาการฝึกศึกษา พัฒนาวิชาการ บนพื้นฐานคุณธรรม จึงนำไปสู่ปณิธานของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า กล่าวคือ มุ่งพัฒนาการฝึกศึกษาวิชาการและงานวิจัยเพื่อให้กำลังพลเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการของเหล่าทหารม้า รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผลิตผู้นำทางทหารที่ดีมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า กล่าวคือ ความเป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน การบริการการศึกษาและงานวิจัยผลิตกำลังพลของเหล่าทหารม้าเพื่อเป็นกำลังหลักของกองทัพบก

สำหรับพันธกิจของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น จะมีการดำเนินการในเรื่องการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การจัดการฝึกศึกษาให้กับกำลังพลเหล่าทหารม้าและเหล่าอื่นๆ ตามนโยบายของกองทัพบก การผลิตนายทหารชั้นประทวนของเหล่าทหารม้าตามที่ได้รับมอบหมาย การวิจัยและพัฒนาระบบการศึกษา การปกครอง บังคับบัญชา กำลังพลของหน่วยและผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรต่างๆรวมทั้ง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เอกสารตำราของโรงเรียนทหารม้าและประการสุดท้าย คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า¹ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ คือ เพื่อพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เข้ารับการศึกษได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาและจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการฝึกศึกษาให้กับนายทหารชั้นประทวนที่โรงเรียนทหารม้าผลิตและกำลังพลที่เข้ารับการศึกษามีความรู้ความสามารถตามที่หน่วยและกองทัพต้องการ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน เอกสาร ตำรา ให้มีความทันสมัยในการฝึกศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาวิจัยและให้บริการทางวิชาการ ประสานความร่วมมือสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ทั้งนี้จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า กำลังพลของหน่วยต่างๆ ที่ต้องการมาเข้ารับการศึกษในหลักสูตรของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น มีความตั้งใจในการฝึกและศึกษาไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมีปัจจัยหลายประการ เช่น ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการศึกษ อายุ สิ่งจูงใจต่างๆ และอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อให้กำลังพลที่มาเข้ารับการศึกษานั้นขาดความตั้งใจในการฝึกและศึกษา ด้วยปัญหาดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เป็นสิ่งที่น่าค้นหากันว่า เราจะทำอย่างไรให้กำลังพลที่มาเข้ารับการศึกษามีความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นในการเข้ารับการฝึกศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า

สำหรับแนวทางในการเข้ารับการศึกษทางทหารนั้น คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นหลักหรือเป็นเกณฑ์ที่รับรองกันโดยทั่วไปและสามารถใช้หรือเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนดให้เป็นมาตรฐานการศึกษาที่กองทัพต้องการซึ่งจะต้องนำไปสู่การทำให้เกิดความมั่นใจ มีความน่าเชื่อถือว่าถูกต้องและมีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนากองทัพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับการกำหนดแนวทางการฝึกศึกษาให้กับกำลังพลที่เข้ารับการฝึกศึกษาให้มีความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นในการเข้ารับการฝึกและศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น ซึ่งจะต้องมีกรอบแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนว่า ได้กำหนด

มาตรฐานการศึกษาไว้อย่างไรเพื่อให้กำลังพลของเหล่าทหารม้าที่เตรียมตัวเข้ารับการศึกษาในแต่ละหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ได้มีการเตรียมการก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาและมีการทดสอบความรู้ก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาเพื่อเป็นการกำหนดมาตรฐานในขั้นต้นว่า กำลังพลเหล่านั้นมีความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้ารับการศึกษาได้หรือไม่ หากทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงจะสามารถเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรนั้นได้ มิใช่ว่าผู้ที่มีสิทธิ์เข้ารับการศึกษามีคุณสมบัติพื้นฐานที่สามารถเข้ารับการศึกษาได้ เมื่อหน่วยต้นสังกัดได้เสนอส่งรายชื่อมาแล้ว โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการดำเนินการพิจารณาให้เข้ารับการศึกษาได้เลย ทั้งนี้ทางโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ จะต้องมีการพิจารณาและกลั่นกรองตามหน้าที่ของคณะกรรมการในส่วนการศึกษาอย่างเป็นทางการ โดยทำการทดสอบความรู้พื้นฐานของกำลังพลที่จะเข้ารับการศึกษาและประกาศผลการทดสอบ เมื่อกำลังพลที่มีความประสงค์จะเข้ารับการศึกษา ผ่านเกณฑ์การทดสอบที่กำหนดไว้แล้ว จึงมีสิทธิ์ที่จะเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานั้นได้ สำหรับที่กล่าวมาแล้วนั้น ถือว่าเป็นกระบวนการแรกที่จะทำให้กำลังพลที่มีความประสงค์จะเข้ารับการศึกษาได้มีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า อย่างแท้จริง สำหรับกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น ควรจะมีแนวทางที่ได้แบ่งไว้อย่างชัดเจน ตามรายละเอียดต่อไป

สำหรับกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา² มีรายละเอียดต่างๆ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ การศึกษาเป็นบุคคล (Individual Training) การศึกษาเฉพาะทาง (Specific Education) การวิจัยพัฒนา (Research and Development) และคุณธรรม (Ethic)

การศึกษาเป็นบุคคล (Individual Training)

ลักษณะการจัดการศึกษาในอนาคตนั้น จะเป็นการจัดการศึกษาเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ในลักษณะของการศึกษารายบุคคลโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อันได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม เข้ามาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา การจัดการศึกษารายบุคคลเป็นการจัดการศึกษาที่

พิจารณาถึงความแตกต่าง ความต้องการและความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจตามกำลังความสามารถของตนตามวิธีการและสื่อการสอนที่เหมาะสมเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้และการที่จะสำเร็จได้นั้นย่อมต้องอาศัยการจัดระบบการจัดการและการวางแผนการสอนที่ดี โดยจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน มีการจัดเตรียมทรัพยากร คือ สื่อการเรียนประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีโอ เป็นต้น โดยเฉพาะสื่อที่เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนับเป็นสื่อที่กำลังมีบทบาทสำคัญทั้งนี้ เนื่องจากข้อได้เปรียบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เหนือกว่าสื่อการเรียนประเภทอื่น ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) กับบทเรียนได้ตลอดเวลา

สำหรับแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้นจะเริ่มที่การศึกษาเป็นบุคคลก่อนเป็นลำดับแรกโดยที่ผู้เข้ารับการศึกษจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ตรงตามหลักสูตรและมีการเตรียมการล่วงหน้าทีหน่วยต้นสังกัดของตนเองเพื่อเป็นการลดภาระการบรรยายในห้องเรียนแล้วนำเวลาในการศึกษาที่เพิ่มขึ้นไปใช้ในการฝึกและทดสอบปฏิบัติเป็นรายบุคคลต่อไป ซึ่งสิ่งที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นทางหน่วยจัดการศึกษาสามารถทำการทดสอบกำลังพลเป็นบุคคลก่อนที่จะเข้ารับการศึกษได้เพื่อเป็นการคัดเลือกกำลังพลมาเข้ารับการศึกษเพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาในขั้นต้นโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ เช่น การลงข้อมูลตำราพื้นฐานของหลักสูตรต่างๆ ไว้ในเวปไซด์ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า เพื่อให้กำลังพลที่จะเข้ารับการศึกษได้ค้นคว้าหาความรู้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้ารับการศึกษได้ ทั้งนี้ ในส่วนของกำลังพลที่จะมาเข้ารับการศึกษเช่นกัน จะต้องมีการเตรียมตัวและเตรียมการในด้านความรู้พื้นฐานก่อนมาเข้ารับการศึกษโดยทางโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการนั้นจะต้องชี้แจงและทำความเข้าใจให้กับกำลังพลที่จะเข้ารับการศึกษในหลักสูตรนั้นๆ ทราบด้วย ซึ่งเมื่อกำลังพลได้มาเข้ารับการศึกษในหลักสูตรการศึกษแล้วจะทำให้การเรียนง่ายขึ้นและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่จะเข้ารับการศึกษในหลักสูตรการศึกษโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ต่อไป

การศึกษาเฉพาะทาง (Specific Education)

ในส่วนของกองทัพบกนั้นมี กรมยุทธศึกษาทหารบกเป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรให้กับกองทัพบกโดยมีโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 แห่ง คือ โรงเรียนนายสิบทหารบก โรงเรียนทหารราบ โรงเรียนทหารม้า โรงเรียนทหารปืนใหญ่ โรงเรียนทหารสรรพาวุธ โรงเรียนทหารช่าง โรงเรียนทหารสื่อสาร โรงเรียนเสนารักษ์ โรงเรียนทหารขนส่ง โรงเรียนทหารพลธิการ โรงเรียนทหารสารวัตร โรงเรียนทหารการเงิน โรงเรียนทหารการสัตว และโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ซึ่งเป็นโครงการร่วมกับกรมอาชีวศึกษาโดยจะรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรที่จัดมีระยะเวลาเรียน 2 ปี โดยในชั้นปีที่ 1 จะเรียนรวมที่โรงเรียนนายสิบทหารบก ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของหลักสูตรนายสิบทหารบกและในชั้นปีที่ 2 ผู้เรียนจะแยกเรียนตามโรงเรียนประจำของเหล่าสายวิทยาการต่างๆ ในกองทัพบกซึ่งวุฒิการศึกษาที่จะได้รับ คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)³ สำหรับที่กล่าวมาแล้วนั้นโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการมีหน้าที่ในการผลิตบุคลากรให้กับกองทัพบกในรายละเอียดเฉพาะทางแยกตามเหล่าที่มีความสำคัญเฉพาะด้านที่มีความแตกต่างกันไปตามความชำนาญของแต่ละเหล่า สำหรับโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น มีการดำเนินการจัดศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้าเกี่ยวกับการศึกษาเฉพาะทางซึ่งจะกล่าวถึงการศึกษามีความสำคัญเฉพาะเรื่อง เช่น การฝึกและศึกษาในหลักสูตรนายสิบยานยนต์ หลักสูตรนายสิบส่งกำลัง และหลักสูตรอื่นๆ ที่มีความสำคัญเฉพาะด้านนั้นๆ ในแนวความคิดของผู้วิจัยนั้นมีความคิดเห็นว่าการฝึกและศึกษา ควรจะเน้นในเรื่องของการฝึกการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่ต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น หลักสูตรนายสิบยานยนต์ จะต้องฝึกเกี่ยวกับงานในหน้าที่ความเชี่ยวชาญในระดับนายสิบยานยนต์ เช่น การเขียนใบเบิกชิ้นส่วนซ่อม การวางใบเบิกต่างๆ ไปยังหน่วยเหนือการติดตามการส่งซ่อม การฝึกขับยานยนต์ทั้งประเภทยานยนต์ล้อและยานยนต์สายพาน รวมถึงขั้นตอนในการปรนนิบัติบำรุงยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเน้นการปฏิบัติให้มากกว่าการศึกษาในห้องเรียน สำหรับกำลังพลที่เข้ารับการศึกษาจะต้องเข้าใจในการปฏิบัติและต้องทำให้เป็น ซึ่งจะต้องนำสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัตินั้นนำไปใช้ได้จริง ในการปฏิบัติงานมากกว่าการเรียนหลักการหรือทฤษฎีในหลักสูตรนั้นๆ เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ในความคิดเห็นของ

ผู้วิจัยนั้น ยังหมายรวมถึง หลักสูตรตามแนวทางการรับราชการอีกด้วย กล่าวคือ หลักสูตรตามแนวทางการรับราชการ เช่น หลักสูตรชั้นนายร้อย⁴ และหลักสูตรชั้นนายพัน⁵ ซึ่งในรายละเอียดของแกลงหลักสูตรนั้นมีความมุ่งหมายให้ผู้เข้ารับการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับกองร้อยทหารม้า ฝ่ายอำนวยการ และฝ่ายกิจการพิเศษระดับกองพันทหารม้าและกรมทหารม้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับกองพันได้เมื่อมีความจำเป็นตามสถานการณ์ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีความเป็นเฉพาะทางเช่นกัน เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ ทั้งนี้จะให้กำลังพลผู้ใดมาปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆได้ จะต้องสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวก่อนถึงจะมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองอย่างถ่องแท้และสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของหลักสูตรชั้นนายพันนั้นควรเน้นกรอบแนวทางในการฝึกการวางแผนการปฏิบัติทางทหารในระดับต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตามตำแหน่งหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการในอัตรการจัดของหน่วยในระดับกองพันทหารม้าและกรมทหารม้า โดยมีการฝึกหมุนเวียนตามตำแหน่งของฝ่ายอำนวยการเพื่อให้กำลังพลได้ทำการฝึกศึกษาให้ครอบคลุมทุกตำแหน่งและสามารถเชื่อมโยงไปสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นสูงขึ้นในระดับต่อไป คือ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก เป็นต้น

การศึกษาเป็นคุณะนั้น ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการฝึกศึกษาเฉพาะทางเพราะจะทำให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษาซึ่งมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม มีเป้าหมายร่วมกัน การติดต่อสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของกำลังพลแต่ละบุคคล ทักษะระหว่างบุคคลและได้ใช้แนวความคิดของตนเองอย่างอิสระแบบเต็มที่มีเหตุผลตามตำแหน่งหน้าที่ในการถูกแกลงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการนำข้อมูลมาอ้างอิงกับหลักการที่ถูกต้อง นำไปสู่กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเพื่อนำเสนอให้กับอาจารย์และผู้เข้ารับการศึกษาได้ทราบวิธีการและแนวคิดของกลุ่มในการศึกษาเป็นคณะต่อไป

การวิจัยพัฒนา (Research and Development)

มีความมุ่งหมายเพื่อให้กำลังพลผู้เข้ารับการศึกษา มีความรู้พื้นฐานและความเข้าใจในกระบวนการวิจัย สามารถทำการวิจัยได้อย่างมีระบบ โดยให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษา ได้มีการค้นคว้าและนำความรู้ทางด้านวิชาการมาประกอบกับประสบการณ์ของตนเอง รวมทั้งให้ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจในการวิจัยของกำลังพลที่เข้ารับการศึกษา

สำหรับแนวทางในการจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า นั้น ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีการศึกษาในเรื่องของการวิจัยพัฒนาในขั้นสูงขึ้นไป เช่น มีการจัดทำเอกสารวิจัยในเรื่องที่ผู้เข้ารับการศึกษาให้ความสนใจ⁶ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าจะจะมีการเพิ่มเนื้อหาและแนวทางในการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า เรื่องการวิจัยพัฒนาขั้นพื้นฐานเพื่อให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ได้รับความรู้พื้นฐานในด้านการวิจัยและพัฒนาในด้านของงานการฝึกและศึกษา เช่น การที่กำลังพลนำความรู้ที่ได้รับจากศึกษาไปทำการวิจัยและพัฒนาเครื่องช่วยฝึกต่างๆ หลังจากที่จะจบการศึกษาไปแล้วซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษาเกิดทักษะและเกิดประโยชน์กับการฝึกและศึกษาให้กับหน่วย เหล่าและกองทัพกองทัพต่อไป

ด้านคุณธรรม (Ethic)

สำหรับการดำเนินการในเรื่องของคุณธรรมในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานั้นทางโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการควรจะน้อมนำแนวทางคุณธรรมตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมายึดถือปฏิบัติ เมื่อกล่าวถึงคุณธรรมโดยทั่วไปจะระบุชื่อคุณธรรมว่า ความละเอียดถี่ถ้วน ความเมตตา กรุณา ความหวังดี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเห็นอกเห็นใจ ความจริงใจ ความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความเสียสละ ความสามัคคี ความอดทน ความอดกลั้น ความขยัน การให้อภัย ความเกรงใจและอื่น ๆ การฝึกฝนและปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมไม่จำเป็นต้องพะวงในการเรียกชื่อ

คุณธรรมเพราะเป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนสามารถยึดถือปฏิบัติได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของลัทธิใด การฝึกฝนคุณธรรมควรฝึกตามความต้องการและสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในสมัยปัจจุบันกำลังมุ่งปลูกฝังคุณธรรมสำหรับประชาชน ๔ ประการ เพื่อความร่มเย็นของชาติบ้านเมือง ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช⁷ ในเรื่องของการรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยประการใด สุดท้าย คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง สำหรับคุณธรรมตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น จะต้องเน้นย้ำและปลูกฝังอย่างจริงจังซึ่งถือว่า โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า เป็นผู้รับผิดชอบในหลักสูตรการผลิตกำลังพลให้กับหน่วยและเหล่าทหารม้า เป็นหน่วยแรกซึ่งเปรียบเสมือนต้นน้ำ คือ จุดเริ่มต้นหรือต้นแบบที่จะหล่อหลอมให้กับกำลังพลที่เข้ารับการศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรมอย่างสูง เช่น การปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติเราจะต้องทำอย่างไรให้กำลังพลเกิดความรักชาติ การนำเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ทางด้านประวัติศาสตร์ การสงครามที่สำคัญต่าง ๆ เน้นในเรื่องการกอบกู้เอกราชของชาติไทยที่ผ่านมาขององค์พระมหากษัตริย์ที่สำคัญ เช่น ประวัติขององค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น

ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนหนึ่งๆควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอนและกระบวนการสอนเป็นระยะๆ (formative evaluation) เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตรงตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และตัดสินใจว่าการสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ (summative evaluation) นำผลการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการจัดลำดับเลื่อนชั้นเรียนและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป สำหรับการเรียนการสอนหากไม่มีการวัดและประเมินผลแล้ว ผู้สอนก็จะไม่

ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ไม่ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหน อย่างไร เป็นต้น

ในส่วนของการวัดและประเมินผลทางการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดต่างๆ ประกอบด้วย การทดสอบ (testing) ซึ่งจะเป็นการนำเสนอชุดคำถามที่เรียกว่าข้อสอบหรือแบบทดสอบ ที่มีมาตรฐานให้ผู้สอบตอบ การวัดผล (measurement) เป็นการวัดคุณลักษณะ (attribute) ของบุคคลจากผลการตอบคำถามในแบบทดสอบตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อแสดงคุณค่าเชิงปริมาณหรือตัวเลขที่วัดได้ การวัดผลนอกจากใช้แบบทดสอบแล้วยังรวมถึงการใช้เครื่องมืออื่นเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพด้วย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานต่างๆที่กำหนดให้ผู้ประเมินทำและสุดท้ายจึงจะทำการประเมินผล (evaluation) โดยดำเนินการเป็นกระบวนการอย่างมีระบบที่นำข้อมูลจากการวัดผลมาตีค่าและตัดสินคุณค่าของผู้เรียนซึ่งการวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง เมื่อมีการวัดผลจะทำให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดหลายด้าน เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งเพื่อตีค่าหรือสรุปคุณค่าออกมาถือว่าเป็นกระบวนการประเมินซึ่งผลการประเมินจะมีความถูกต้องเที่ยงตรงเพียงใดขึ้นอยู่กับความถูกต้องของผลการวัด ถ้าผลการวัดถูกต้อง การประเมินก็จะมีผลเชื่อถือได้มากและตรงกับความเป็นจริง ถ้าผลการวัดผิดพลาด การประเมินก็จะผิดพลาดไปด้วย การวัดผลและการประเมินผลมีความแตกต่างกัน^๖ ทั้งนี้ ในส่วนของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นตัวชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับการประเมินผลการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาจะต้องมีการชี้แจงและทำความเข้าใจในแนวทางและวิธีการประเมินผลที่ชัดเจนให้กับผู้ที่เข้ารับการศึกษารับทราบ เพื่อให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษามีความเข้าใจและเตรียมการในการศึกษาในหลักสูตรนั้นและทางโรงเรียนทหารม้า

ศูนย์การทหารม้า จะต้องมีการที่เข้มงวดและปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม สำหรับกำลังพลผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลของหลักสูตรที่เข้ารับการศึกษาก็จะไม่สำเร็จการศึกษา ไม่ได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งจะทำให้กำลังพลผู้เข้ารับการศึกษามีความตั้งใจในการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยในอดีตที่ผ่านมาในการศึกษาหลักสูตรชั้นนายพันของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ตามนโยบายของกองทัพบกในกรณีที่เป็นรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งนั้นจะดำเนินการตามความช่วยเหลือทางทหารโดยกำหนดแนวทางไว้ว่า กำลังพลที่เข้ารับการศึกษามีผลการศึกษาดีเลิศเป็นลำดับที่ 1 นั้นจะได้ไปเข้ารับการศึกษาคือในหลักสูตรชั้นนายพันของต่างประเทศตามทุนของ IMET (International Military Education and Training) หากเป็นกรณีที่เป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งแล้วนั้น กองทัพบกจะต้องซื้อทุนตามกรอบงบประมาณในการดำเนินการเอง ด้วยนโยบายของกองทัพบกตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้กำลังพลผู้เข้ารับการศึกษามีความตั้งใจในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ในปัจจุบันสำหรับผู้ที่มีผลการศึกษาดีเลิศเป็นลำดับที่ 1 นั้นทางโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า จะมีการมอบโล่ให้กับกำลังพลดังกล่าว⁹ ในพิธีปิดการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาเพียงเท่านั้น ในแนวความคิดของผู้วิจัยนั้นหากสามารถเพิ่มเติมการมอบโล่ให้กับผู้ที่มีผลการศึกษาในลำดับที่ 2 และ 3 เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพลที่มีความมุ่งมั่น และมีความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรต่างๆต่อไป การจัดทำบอร์ดจารึกนามผู้ที่มีผลการศึกษาดีเลิศก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีความตั้งใจในการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง

ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทันสมัยโดยใช้เครื่องมือต่างๆให้เกิดประโยชน์ ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้อะไรก็ตามและแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท สื่อที่จะนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรควรมีลักษณะที่จะต้องเน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของกำลังพลที่เข้ารับการศึกษานี้ในหลักสูตรโดยกำลังพลที่เข้ารับการศึกษานำสื่อที่มีอยู่มาใช้ใน

การศึกษาและการทดสอบวัดความรู้ ทั้งนี้รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งหลักสูตรและมีความสมบูรณ์เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้กำลังพลที่เข้ารับการศึกษา รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดเวลา รวมถึงการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการโดยกำลังพลผู้เข้ารับการศึกษาสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองได้อีกทางหนึ่งนอกจากการเข้ารับการศึกษาในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

สำหรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้นจะต้องมีความพร้อมและมีความสมบูรณ์ เช่น ห้องเรียนมีความสะอาดสบาย มีเครื่องปรับอากาศ ระบบสารสนเทศ ระบบอินเทอร์เน็ต และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่มีจำนวนเพียงพอต่อผู้เข้ารับการศึกษาทำให้เกิดบรรยากาศในการเข้ารับการศึกษาที่ดีรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความเหมาะสม

กระบวนการพัฒนาความก้าวหน้าในด้านวิชาชีพของอาจารย์และปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์เป็นการช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติและเทคนิคต่างๆในการสอนหรือการทำงานที่ส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนของอาจารย์เป็นสำคัญ¹⁰ และการพัฒนาอาจารย์เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ช่วยให้คณาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์รวมทั้งปรับปรุงเจตคติและเทคนิคต่างๆ ในการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลคุณภาพของนักเรียน นักศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรต้องกำหนดเป็นนโยบายของสถาบันการศึกษาที่จะเอื้ออำนวยให้คณาจารย์ได้มีโอกาสปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและสมรรถภาพด้านต่างๆสามารถปฏิบัติภารกิจในฐานะเป็นอาจารย์ที่ดีที่มีต่อผู้เรียนและสถาบัน¹¹

การพัฒนาครูอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน เพราะครูอาจารย์นั้นเป็นผู้ที่จะประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้เข้ารับการศึกษา หากสถาบันการศึกษานั้นมีครูอาจารย์ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรต่างประเทศก็จะทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดความเชื่อมั่นและสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้ารับการศึกษาเป็นอย่างมาก

บทบาทของอาจารย์ในสถาบันการศึกษา จึงนับว่าสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน นักศึกษา ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาอาจารย์จึงเป็นการช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการมีทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติ เจตคติ ของอาจารย์ต่อองค์กรและหน่วยงานให้ทันต่อเหตุการณ์และรับรู้ เรียนรู้ เทคนิคต่างๆในด้านการปฏิบัติงาน และการสอนรวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์กับนักศึกษาและเพื่อนร่วมงานเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของอาจารย์เพื่อให้อาจารย์ได้สามารถปฏิบัติภารกิจในฐานะอาจารย์ที่ดีมีการปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องและเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์มีความตื่นตัวในวิชาชีพด้วยและเป็นการพัฒนาสถาบันการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติอีกด้วย

การพัฒนาอาจารย์เป็นกระบวนการหรือการดำเนินงานด้วยวิธีการต่างๆที่เป็นการช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ เทคนิควิธีการต่างๆในด้านการปฏิบัติงานและการสอนให้ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพของคณาจารย์ให้ดำเนินภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และปณิธานของสถาบันการศึกษาซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายในการที่จะพัฒนาอาจารย์เพื่อปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการสอน ด้านวิชาการ การวิจัย การเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการนั้นๆ และจะต้องมีการสำรวจความต้องการของอาจารย์ก่อนว่ามีความต้องการพัฒนาในด้านใด โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นก่อนเป็นอันดับแรกแล้วนำมาพิจารณาถึงความสำคัญก่อนหลัง และให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของสถาบันการศึกษาโดยให้ทำกิจกรรมแบบระยะสั้นหรือระยะยาวเพื่อเป็นการให้อาจารย์ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ เพิ่มพูนความรู้ในด้านวิชาการ การเรียนการสอนและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ เช่น การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน เป็นต้น และที่สำคัญอีกอย่างก็คือ ผู้บริหารต้องเข้าใจและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนโดยมีการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์

สรุป

การฝึกและศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนากำลังพลของกองทัพบกให้มีความรู้ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญพร้อมที่จะไปปฏิบัติภารกิจต่างๆ ตามที่กองทัพบกได้มอบหมาย ทั้งนี้การปฏิบัติภารกิจต่างๆจะทำได้อย่างมีคุณภาพหรือไม่นั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากการที่กำลังพลได้รับการฝึกและศึกษาจากหน่วยและเหล่ามาเป็นอย่างดีแล้ว ดังนั้นโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ในฐานะเหล่าสายวิทยาการจะต้องดำเนินการตาม ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้โดยโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้าจะต้องพัฒนาแนวทางการฝึกและศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

กำหนดแนวทางการฝึกศึกษาให้กับกำลังพลที่เข้ารับการฝึกศึกษาให้มีความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นในการเข้ารับการฝึกศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า โดยกรอบแนวทางการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาเป็นบุคคล (Individual Training) การศึกษาเฉพาะทาง (Education) การวิจัยพัฒนา (Research and Development) และคุณธรรม (Ethic) ตามนโยบายการฝึกศึกษาของกองทัพบก ปี 2561

การวัดและการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า จะต้องมีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพลที่เข้ารับการฝึกศึกษาโดยการขออนุมัติกองทัพบกให้นำแนวทางการไปศึกษาต่อในหลักสูตรต่างประเทศให้กับกำลังพลที่มีผลการศึกษาในลำดับที่ 1 ของหลักสูตรในโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า รวมทั้งการมอบโล่ให้กับผู้ที่มีผลการศึกษาในลำดับที่ 1,2 และ 3 การจัดทำบอร์ดจารึกนามผู้ที่มีผลการศึกษาดีเด่นซึ่งจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับกำลังพลผู้ที่มีความตั้งใจในการศึกษาได้เป็นอย่างดีรวมถึงการดำเนินการตามกรอบแนวทางระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทันสมัยโดยใช้เครื่องมือต่างๆให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างเป็น

ต่อเนื่องและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การพัฒนาครูอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกันเพราะครูอาจารย์นั้นเป็นผู้ที่จะประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้เข้ารับการศึกษา หากสถาบันการศึกษานั้นมีครูอาจารย์ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรต่างประเทศ ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดความเชื่อมั่นและสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้ารับการศึกษาเป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- ¹ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า [อินเทอร์เน็ต]
[เข้าถึงเมื่อ 9 เม.ย.2561] เข้าถึงได้จาก <http://www.cavalryschool.com/home/>
- ² นโยบายการฝึกศึกษา จก.ยศ.ทบ.ปี 61
- ³ การจัดการศึกษาเฉพาะทางของประเทศไทย ปี 2543 :
การผลิตบุคลากรศูนย์สถิติแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกุมภาพันธ์ 2544
- ⁴ แดลงหลักสูตรการศึกษา ชั้นนายร้อย โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า
- ⁵ แดลงหลักสูตรการศึกษา ชั้นนายพัน โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า
- ⁶ แดลงหลักสูตรการศึกษา วิทยาลัยการทัพบก ปี 61
- ⁷ พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ
- ⁸ ไพศาล สุวรรณน้อย (บรรณาธิการ) คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น . มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายวิชาการ. 2545
- ⁹ ระเบียบ/คำสั่ง การมอบรางวัลการศึกษา โรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า
- ¹⁰ ทิพวรรณ ศรีดลรัศมี.โครงการพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยลำปาง.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522
- ¹¹ บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. การพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารพยาบาล
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 5(ธันวาคม), 75-78, 2536